

ГЛІБКО СЕРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

кандидат юридичних наук, доцент, директор НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID 0000-0003-3398-9276

МАМАЄВ ІЛІЯ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, аспірант кафедри права Європейського Союзу НЮУ ім. Ярослава Мудрого
ORCID 0000-0001-7683-0180

УДК [346.1:330.341.1]:004

DOI 10.37772/2518-1718-2023-2(42)-6

ОГЛЯД ТА ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕРВІСІВ, ЩО СПРИЯЮТЬ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Наукова робота здійснює огляд та порівняння сервісів, які сприяють інформаційному забезпеченню інноваційної діяльності (бізнес-діяльності інноваційних суб'єктів). Окремий акцент робиться на інформаційно-комунікаційних платформах, зокрема на розробці Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку – платформі Smart Law Innovation (Розумні правові інновації, SLI). Наводиться визначення та класифікація інформаційно-комунікаційних систем, що дозволяє окреслити сутність Smart Law Innovation.

Стаття приділяє увагу значенню інформації для побудови сучасної конкурентоспроможної економіки в постіндустріальному світі. У той час як інноваційна діяльність є необхідною передумовою для описаного розвитку, інформаційне забезпечення виступає важливою умовою для діяльності інноваційних суб'єктів. Робота наголошує на важливості інформаційного забезпечення (інформування та консультування) стартапів та малого і середнього підприємництва, що вносять значну частку в інноваційний розвиток успішних країн, однак потребують особливої підтримки для запуску, розвитку та уникнення ризиків.

Для аналізу позитивного досвіду Європейського Союзу у сфері інформаційного забезпечення бізнесу досліджується мережа Enterprise Europe Network та її регіональні центри (на прикладі польського центру Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego). Проводиться огляд послуг, що надаються вітчизняною мережею Центрів інформаційної підтримки бізнесу, утвореної за фінансування Європейського Союзу в рамках ініціативи EU4Business протягом 2016-2020 рр. Звертається увага на позитивну тенденцію до утворення адвокатськими спільнотами онлайн-сервісів, що надають послуги у форматі онлайн. Проводиться огляд послуг, що пропонуються платформами Дія.Бізнес, LIGA360, WikiLegalAid, B2B Consult та Платформою прав людини. Звертається увага на позитивний досвід та потужні сторони, які можуть запропонувати окреслені сервіси. Заклучна частина статті присвячується огляду інформаційно-комунікаційної платформи Smart Law Innovation та її порівнянню із існуючими конкурентними пропозиціями, окресленими вище.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, інформаційні платформи, інформаційно-комунікаційні системи, консультування, база даних, інноваційна інфраструктура.

Постановка проблеми. Концепція постіндустріального суспільства передбачає, що в економіці сучасних держав має переважати інноваційний сектор з високопродуктивною промисловістю, індустрією знань та високою часткою у ВВП високотехнологічних та інноваційних послуг. За такого підходу інформація розглядається окремим повноправним ресур-

сом, що не тільки не уступає традиційним матеріальним ресурсам, а й може мати більше значення.

Розвиток економіки в реаліях постіндустріального суспільства вимагає створення сприятливих умов для діяльності конкурентоспроможних інноваційних підприємств, чимало з яких починають як стартапи та МСП. У той же час такі підприємства потребують

значного індивідуального інформаційного забезпечення та підтримки. Задля розуміння того, на яку підтримку можуть розраховувати представники вітчизняної інноваційної сфери, доцільно провести огляд та порівняння сервісів, що сприяють їхньому інформаційному забезпеченню. Одним з різновидів таких сервісів є інформаційно-комунікаційні платформи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ролі стартапів, МСП та інноваційної інфраструктури у сучасному суспільстві присвячено чимало робіт працівників Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, зокрема С. В. Глібко, Д. С. Коритін, І. В. Подрез-Ряполова, М. Г. Хаустова та ін. Серед вітчизняних науковців, що займалися питанням інформаційно-комунікаційних технологій та систем, можна виокремити К. О. Безугла, П. М. Ліссов, П. П. Маслянюк.

Мета статті – проведення огляду та порівняння сервісів, які сприяють інформаційному забезпеченню (з акцентом на інформаційно-комунікаційних платформах), задля висвітлення того, на яку підтримку можуть розраховувати стартапи, МСП та інші особи, що прямо та опосередковано сприяють розвитку вітчизняної конкурентоспроможної економіки.

Виклад основного матеріалу. В сучасному житті інформація виступає одним з найважливіших ресурсів. Приклади успішних держав демонструють неминучий перехід до постіндустріального (інформаційного) суспільства, де використання, створення, розповсюдження та інтеграція знань є основою розвитку. Разом з тим побудова постіндустріальних суспільств та інноваційних підприємств потребує значного індивідуального інформаційного забезпечення та підтримки.

Досвід зарубіжних країн показує, що формування інформаційної інфраструктури і забезпечення доступу до інформаційних ресурсів є одним з основних факторів, що впливають на створення і реалізацію інновацій в економіці [1]. На важливості залучення електронних технологій для стимулювання діяльності суб'єктів господарювання неодноразово звертали увагу і вітчизняні вчені-правники. Дієвим інструментом сприяння ефективному розвитку, в тому числі інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, є створення сприятливого середовища за рахунок формування інфраструктури їх підтримки. Окрім фінансової підтримки з боку держави та місцевого самоврядування, важливим для забезпечення МСП є також інформування та консультування [2].

Інформаційні платформи, консультативні сервіси та інші проекти, що надають інформаційне забезпечення, є складовою інноваційної інфраструктури та виступають важливою передумовою розвитку як для окремих суб'єктів, так й для держави загалом. Дана

робота проводить огляд описаних проектів та порівнює їх між собою та з розробкою Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України – інформаційно-комунікаційною платформою Smart Law Innovation (Розумні правові інновації, SLI). У зв'язку з цим на початку дослідження доречно окреслити, що розуміється під поняттям «інформаційно-комунікаційної платформи».

Законодавче визначення, надане в Законі України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» [3], є доволі лаконічним та вказує, що інформаційно-комунікаційна система є сукупністю інформаційних та електронних комунікаційних систем, які у процесі обробки інформації діють як єдине ціле. У свою чергу електронна комунікаційна система – це сукупність технічних і програмних засобів, призначених для обміну інформацією у той чи інший спосіб.

Варто зазначити, що наведені дефініції є достатньо широкими та лаконічними, щоб відповідати цілям закону, однак не повністю пояснюють сутність та значення відповідних систем. Таким чином, прийнявши факт, що ці системи націлені на електронну обробку інформаційних та комунікаційних процесів, доречно звернутися до опису їх різновидів, щоб прояснити загальну картину.

Наукову класифікацію інформаційно-комунікаційних систем можна проводити за багатьма критеріями, однак для цілей цієї роботи вони будуть розглянуті за критерієм функціональної повноти: [4]

1) ІКС, які задовольняють інформаційні потреби – інформаційні системи. Такі системи забезпечують доступ користувачів (персоналу, клієнтів, тощо) до інформації. Вони повинні забезпечувати зберігання інформації, її пошук, а також швидкий та захищений доступ до неї.

2) ІКС, призначені для підтримки бізнес-процесів (інформаційно-аналітичні системи). Прикладом бізнес-процесів, якими вони керують, може бути автоматизована обробка банківських транзакцій.

3) ІКС, призначені для управління організаційною структурою – автоматизовані системи управління. Вони повинні забезпечувати автоматизацію комунікацій, документообігу, контролю за виконанням наказів та розпоряджень, тощо.

4) Інтелектуалізовані системи, до яких відносяться експертні системи, системи оцінки ефективності та прогнозування результатів управлінських рішень, тощо. Такі системи забезпечують виконання окремих інтелектуальних функцій людини.

Застосування описаних різновидів до функціональних особливостей платформи Smart Law Innovation дозволяє зробити висновок, що на даному етапі розвитку вона тяжіє до інформаційної системи

з елементами інформаційно-аналітичної та експертної системи, які не передбачають автоматизації. Такий висновок обумовлюється тим, що платформа SLI здійснює інформаційне забезпечення та пропонує аналітичні та експертні послуги, однак ці послуги надаються безпосередньо фахівцями без автоматизованих систем, які б замінювали інтелектуальні функції людини. Платформа у цьому аспекті не усуває людський фактор, а виконує посередницьку роль, що сприяє налагодженню комунікації між користувачами та фахівцями.

Більшість суб'єктів, розглянутих у статті, не самоідентифікують себе як інформаційно-комунікаційні системи, хоча всі вони надають інформаційні та комунікаційні послуги своїм клієнтам. Наявний стан речей дозволяє робити висновки про відсутність термінологічної єдності щодо сучасної цифрової інфраструктури, яка пропонує певні юридичні рішення. У той же час, коли мова заходить про цифрову інфраструктуру, основну увагу отримують інфраструктури, пов'язані з машинним навчанням, великими даними тощо. Окрім того, не завжди проводиться усвідомлене розмежування наукової та бізнес інфраструктури, а платформи, що розглядаються у даній роботі, мають як комерційну, так й некомерційну основу діяльності. Окреслення уніфікованого розуміння місця та сутності інформаційно-консультаційних правових платформ могла б стимулювати підвищення національного потенціалу з розробки перспективних юридичних технологій у окресленій сфері.

Втім, формування уніфікованих наукових підходів не є завданням цієї окремої статі, а тому на початку статті авторами було розкрито розуміння тощо, що розглядається під інформаційно-комунікаційними платформами у наведеній статті. Після цього доречно розглянути, які саме суб'єкти здійснюють інформаційне забезпечення стартапів, МСП інших представників інноваційної сфери.

Враховуючи, що інтернет значно підвищує обізнаність щодо компанії та є зручним, швидким й доступним інструментом комунікації, чимало адвокатських об'єднань прагнуть створити привабливі онлайн-платформи для просування власної діяльності. Одним з таких прикладів є Catalyst Law [5] – юридична інформаційно-комунікаційна платформа, утворена адвокатською фірмою з Великобританії. Діяльність платформи націлена на допомогу малому та середньому бізнесу шляхом надання ряду юридичних послуг за фіксованою погодинною платою або щомісячною підпискою.

До консультаційних послуг, які пропонуються онлайн-сервісом Catalyst Law, відноситься консультування у стягненні заборгованості; ділові та договірні спори; аналіз контрактів; відповідальність за

особисту шкоду; консультації з питань трудового права та кадрів; та інші юридичні консультації для бізнесу. Окрім консультацій, платформа пропонує оплатити доступ до підприємницько-правових документів, розділених на декілька категорій, зокрема: документація з прийому на роботу (шаблони, анкети, трудовий договір); пакет правил та процедур розгляду скарг; пакет дисциплінарних правил та процедур, тощо. На завершення Catalyst Law надає доступ до деяких безкоштовних матеріалів для малого бізнесу Великобританії, які включають у себе базові відповіді на найбільш розповсюджені питання, зокрема «Як стягнути заборгованість з клієнта», «Як стягнути відсотки за простроченими договорами» та інші.

Утворення відповідних онлайн-сервісів адвокатськими фірмами є очікуваною та позитивною тенденцією. У порівнянні з конкурентами, що не займаються популяризацією власної діяльності в інтернеті або обмежуються опублікуванням базової інформації щодо себе, створення повноцінних інформаційно-комунікаційних платформ значно спрощує процес звернення та комунікації клієнта з адвокатом. Наявність заготовлених пакетів підприємницько-правових документів також можна високо оцінити, оскільки це звільнює клієнта від зайвої праці та пропонує готові рішення з певної сфери. Втім, очевидно, що за своєю сутністю проекти типу Catalyst Law мають комерційний характер та націлені на отримання прибутку.

Досвід інформаційного забезпечення, який може запропонувати Європейський Союз, гарно демонструється мережею Enterprise Europe Network (EEN). EEN – це широка мережа (налічує 600 організацій та чотири тисячі працівників), які надають інформацію та консультації бізнесу, включаючи підприємства, які пережили банкрутство та вирішують знову створити бізнес. Європейська Комісія обирає превентивний шлях, який заснований на тезі, що створення сприятливого середовища для «ризикованих» підприємств може запобігти їх невдачі. Увага до негативних наслідків невдачі бізнесу та супутніх проблем покликана покращити людський потенціал Європи, підвищити підприємництво та сприяти інноваціям та створенню робочих місць [6].

Команди мережевих експертів EEN діють у кожній державі ЄС та пропонують персоналізовані послуги підприємствам. Цінність такого мережевого регіонального підходу полягає у тому, що команди знають місцеве бізнес-середовище, однак також мають контакти для ділових можливостей у всьому світі. Окрім того, підрозділи Enterprise Europe Network володіють достатньою базою експертів, щоб запропонувати цільовий підхід, спрямований на бізнес-сектор конкретного клієнта [7].

На рівні Польщі діють 29 організацій, що відносяться до мережі EEN [8]. Завдяки інтерактивній мапі клієнт може обрати найбільш близьку до себе територіальну команду. Дослідивши веб-сайт одного з 29-ти учасників (Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego) [9], можна побачити широкий перелік послуг, який ними пропонується: 1) Міжнародне співробітництво (Створення експортних стратегій; Визначення цільових експортних ринків; Аудит компанії з точки зору експортних можливостей; Знайомство з іноземними підрядниками; Отримання джерел фінансування експортної діяльності; Юридичні послуги в частині експортної діяльності; Організація поїздки на ярмарок в якості експонента/відвідувача; Організація вхідних та виїзних господарських місій; Підготовка міжнародних проектів); 2) Управління проектами (Реалізація проектів і програм, Перевірки проекту, Тарифікація проектів, Аудит проекту); 3) Фінансування підприємств (Позика на інвестиції розвитку; Кредит на термомодернізацію; Позика MicroStart; Кредитні гарантії; Тендерні гарантії; Гарантії виконання; Капітальні вкладення; Боргові інструменти); 4) Цифровізація економіки (Навчальна програма; Технологічний консалтинг; Фінансування; Технології цифровізації підприємств); 5) Інше (наприклад, оренда приміщень).

Після приєднання України до ЄС, вітчизняні організації, що володіють достатніми експертними та організаційними потужностями, мають взяти на себе роль регіональних учасників EEN та перейняти досвід діяльності відповідних мережеских команд з інших держав, зокрема з сусідньої Польщі. Буде логічно та раціонально включити до EEN мережу Центрів інформаційної підтримки бізнесу, що була заснована на базі існуючих вітчизняних організацій за фінансування в рамках ініціативи Європейського Союзу EU4Business протягом 2016-2020 рр.

Згідно з інформацією на офіційному сайті [10], мережа Центрів інформаційної підтримки бізнесу покликана підтримувати розвиток відкритої та сталої ринкової економіки, допомагаючи МСП досягати їх цілей, ставати більш конкурентоспроможними та інтегруватися в регіональну і глобальну економіку. В рамках досягнення проголошених цілей, вона спрямовує свою діяльність на покращення бізнес-клімату, поліпшення доступу до фінансування для українських МСП, збільшення їх рівня інноваційності, впровадження галузевих ноу-хау та розробок, створення функціональної та ефективної системи консультаційних та інформаційних послуг тощо.

Дослідження сайту дозволяє виокремити декілька напрямків, за якими Мережа здійснює інформаційну підтримку. 1) Першим типом такої допомоги є організація певних онлайн та офлайн подій – вебінарів, зустрічей з експертами тощо. 2) По-друге, інфор-

мування про бізнес-можливості – наприклад, оголошення про доступні гранти, безкоштовні консультації, буткемпи, онлайн-курси, програми обміну досвідом, пропозиції акселераторів, програми державної підтримки, дотацій та компенсацій, можливості залучення інвестицій та переліки корисних платформ. 3) Третім типом допомоги є конкретні оплатні послуги для бізнесу від різноманітних суб'єктів: проектний менеджмент, грантовий консалтинг, бізнес-діагностика, стратегічні сесії, підготовка технічної документації, засвідчення документів, підбір міжнародних ділових партнерів, здійснення професійних перекладів, сертифікація походження товарів, експертна оцінка, аналітика, консультування з питань оподаткування та митних правил та інше. 4) Нарешті, сайт також пропонує ознайомитися з портфоліо проектів членів Мережі, чим додатково підвищує інформаційну видимість – так, наприклад, можна ознайомитися з портфоліо Центра інформаційної підтримки бізнесу м. Київ чи зі сторінкою програми «ERASMUS для підприємців-початківців».

Серед вітчизняних державних проектів, спрямованих на допомогу бізнесу, не можна оминати платформу Дія.Бізнес. Після того як Офіс розвитку малого та середнього підприємництва припинив свою діяльність, наведений проект став головним джерелом інформаційного забезпечення вітчизняного бізнес-середовища, зокрема й суб'єктів МСП [11]. Серед напрямків діяльності Дія.Бізнес можна виокремити інформаційне забезпечення, консультування, а також пропозиції щодо конкретних програм підтримки.

На початок 2023 року головна сторінка порталу пропонує декілька тематичних блоків: 1) Експортний напрям Дія.Бізнес (Онлайн-платформа, яка об'єднує всю актуальну та необхідну інформацію для розвитку та підтримки експортерів: аналіз ринків світу, огляди індустрій, торговельні місії та міжнародні виставки, інструменти для пошуку партнерів тощо); 2) Центри підтримки підприємців Дія.Бізнес в регіонах (Центри підтримки підприємців, центри для студентів, тестовий консультаційний стенд, консультаційний центр у Варшаві); 3) Підтримка бізнесу в умовах війни (Інформаційний розділ на Дія.Бізнес про державні та донорські програми, приватні ініціативи підтримки підприємців в умовах війни, що допоможуть зберегти бізнес, робочі місця та підтримати економіку України); 4) Онлайн-виставка для підприємців у межах Всесвітнього тижня підприємства (Масштабна кампанія з відзначення та розширення можливостей підприємців); 5) Фінансування бізнесу (Всі фінансові можливості та сервіси для розвитку власної справи); 6) Підтримка окремих сфер бізнесу (Вся корисна інформація про соціальне та жіноче підприємництво, можливості для розвитку

аграрного бізнесу та інші корисні поради в конкретних сферах); 7) Європейські програми підтримки (Можливості для підприємців в рамках Програми ЄС «Креативна Європа» 2021-2027 та Програми ЄС «Горизонт Європа» 2021-2027); 8) Пілотні проекти та окремі ініціативи для бізнесу (Програма експортної підтримки українського бізнесу, віртуальний центр Дія.Бізнес та інші можливості для розвитку власної справи); 9) Аналітика стану українського бізнесу (Аналітичні дослідження стану українського бізнесу в межах ініціативи для відновлення економіки, розвитку підприємництва та експорту України).

Потужною приватною платформою, що була розроблена українською ІТ-компанією LIGA ZAKON, є проект LIGA360 [12], що позиціонується як ІТ-платформа, покликана забезпечити вітчизняний бізнес інформацією, аналітикою та технологічними рішеннями для ефективної й безпечної роботи. Серед запропонованих послуг та інструментів можна виокремити наступні блоки: 1) Законодавство та аналітика (розумна система пошуку; схеми, добірки ситуацій, інструкції; зворотні зв'язки; моніторинг змін статусів, фрагментів); 2) Дані про компанії та фізосіб (зв'язки; скоринги, ризик-фактори; пошук та моніторинг); 3) Нерухомість і майно (зміни статусів об'єктів; сигналізація про початок і перебіг реєстраційних дій); 4) Галузі і ринки (ринкові і фінансові скоринги; галузеве законодавство; моніторинг ринкових новин); 5) Медіа і соцмережі (інтерактивні дашборди і звіти; AI-визначення тональності; моніторинг трендів, репутації, медіа, відгуків); 6) Судова практика, правові позиції (35 пошукових фільтрів; прогнозування результатів справи; моніторинг засідань і рішень); 7) Новини (агрегатор професійних новин; telegram-бот; дайджести і добірки); 8) Ліцензії і торгові марки (перевірка і пошук; моніторинг дозвільної діяльності).

Конкретний набір послуг та інструментів залежить від обрання одного зі сформованих пакетів, націлених на певну цільову аудиторію. Так, LIGA360 пропонує пакети рішення для бізнесу та держсектору (пакет для бізнесу; органів влади; юридичного бізнесу), для професійних команд (пакет для юридичного департаменту; бухгалтерії; HR-департаменту; PR-департаменту та служби безпеки), а також для спеціалістів (пакет для керівника; юриста; адвоката; бухгалтера; HR; PR та працівника служби безпеки).

Ще одним державним проектом, розробленим Координаційним центром з надання правової допомоги, є WikiLegalAid [13], який позиціонується як довідково-інформаційна платформа правових консультацій. Серед наявного матеріалу сайт пропонує правові консультації на актуальні теми, статті про правові питання, інформацію щодо змін у законодав-

ство, зразки правових документів, посилання на судову практику тощо. Основна мета платформи окреслюється як підвищення правової свідомості та освіченості населення, що здійснюється у відповідності до принципів «систематично», «актуально», «вичерпно», «доступно», «просто», «безкоштовно» та «для всіх».

Варто відзначити, що WikiLegalAid функціонує за принципом відомої онлайн-енциклопедії «Вікіпедія». Над створенням консультацій, їх редагуванням та підтриманням в актуальному стані працює велика команда правників системи надання безоплатної правової допомоги із всіх куточків України, а також представники правничої спільноти. Таким чином, WikiLegalAid є результатом колективної роботи кваліфікованих юристів-практиків.

Примітною платформою правових консультацій є B2B Consult, що позиціонується як Всеукраїнський онлайн сервіс консультацій із законодавства призначений для отримання оперативних індивідуальних консультацій в онлайн режимі на будь-які запитання щодо законодавства [14]. Сфера питань, які розглядає B2B Consult, є доволі широкою та включає оподаткування, бухгалтерський облік, трудове законодавство, господарське, митне, сімейне, житлове, спадкове право, тощо).

Варто зазначити, що сервіс надає консультації на платній основі, хоча встановлює нефіксований метод оплати, коли клієнт може самостійно визначити вартість послуги. Тим не менш, клієнт бачить рекомендовану суму, а консультанти можуть встановити мінімальну вартість, за якої вони готові взятися за роботу. Окрім того, B2B Consult пропонує міні-консультації, які передбачають лише коротку відповідь на питання без розгорнутого обґрунтування з посиланням на правові норми. Така послуга має фіксовану ціну, що складає 180 гривень.

Більш вузькоспеціалізованою приватною платформою є Платформа прав людини [15], чия сфера діяльності впливає з назви. Основною метою даної неприбуткової організації постулюється захист та розвиток прав і свобод людини, сприяння становленню вільних та професійних ЗМІ, а також реалізація освітньої та просвітницької діяльності для сприяння встановленню демократичного, громадянського суспільства в Україні. Як вказує сайт платформи, виконання поставлених цілей забезпечує мережа юристів та адвокатів з 15-ти обласних центрів, а також інші професіонали та партнери, включаючи Національну Спілку Журналістів України, УГСПЛ та People In The Need.

Інформаційна складова платформи полягає у доступі до дайджестів новин, судовій практиці, аналітичних робіт та наукових посібників, тощо. Консультаційна складова проявляється у наданні безкоштов-

них юридичних консультацій з питань захисту свободи слова громадянам, журналістам та ЗМІ. Останні категорії можуть також претендувати на юридичний супровід, що передбачає представництво інтересів в судах України та ЄСПЛ, а також підготовку юридичних документів: заперечень, позовів, заяв тощо.

Розробкою Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України є інформаційно-комунікаційна платформа Smart Law Innovation [16]. Основна мета платформи полягає у консолідації правових знань в сферах функціонування національних і регіональних інноваційних систем, діяльності малих і середніх підприємств і діджиталізації економіки. Одним з основних завдань є забезпечення реалізації такої форми державної політики як інформаційна політика шляхом створення відповідної мережі та надання інформації, як це передбачено ст. 18. Закону «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні» [17]. Окрім того, платформа ставить за мету інформаційне забезпечення та стимулювання створення бізнес-оточення стартапів.

Предметом діяльності платформи є надання інформаційного забезпечення, аналітики, авторських наукових розробок, зручних інструментів (як довідник термінів), наведення прикладів вдалих бізнес-проектів та індивідуальне консультування. Цільовою аудиторією Smart Law Innovation є фахівці зі сфери права та економіки, науковці, малий та середній бізнес, інноватори та стартапери, а також інші зацікавлені сторони.

Спираючись на інформаційні джерела та праці наукових співробітників, платформа пропонує інформацію та аналітику зі сфери національної інноваційної інфраструктури, інфраструктуру підтримки малого та середнього підприємництва, діджиталізації, ринку фінансових послуг та банківського права, високотехнологічного виробництва, тощо. Наповнення Smart Law Innovation складаються як з агрегації корисних посилань та інформативних ресурсів, так й з індивідуальних розробок та наукових робіт співробітників.

Водночас Smart Law Innovation – це не просто «база даних», а «інформаційно-комунікаційна платформа», що разом з інформаційним забезпеченням та аналітикою передбачає надання індивідуальних наукових консультацій. Сфера таких консультацій не обмежена питанням інновацій та ведення бізнесу, а складається з питань міграційного, господарського, податкового, трудового та цивільного права. Оскільки платформа має характер модульного продукту, це дозволяє вводити нові продукти та синергічно будувати їх в структуру платформи. Так, відносно

самостійний продукт, який запрацював після агресії в Україні – «Благодійність заради миру», що надає відповіді на актуальні питання, пов'язані з консультаціями військовослужбовців, переміщенням бізнесу, релокацією працівників, правами внутрішньо-переміщених осіб тощо.

Висновки. Розвиток інноваційних підприємств є необхідною передумовою для побудови конкурентоспроможної економіки в постіндустріальному світі. У той же час інформаційне забезпечення є важливою умовою для запуску, розвитку та уникнення ризиків такими підприємствами. Значення своєчасного інформування та консультування особливо відчутне для стартапів та МСП, що вносять значну частку в інноваційний розвиток успішних країн. Правильне використання електронних технологій та розбудова інфраструктури, здатної надати допомогу інноваційним суб'єктам, може значно сприяти економічній відбудові України. Подальший аналіз позитивного досвіду ЄС, зокрема мережі Enterprise Europe Network, може бути використаний для підвищення сприятливих умов ведення бізнесу в Україні. Окрім державної підтримки, стаття звертає увагу на приватні проекти, що надають інформаційне забезпечення та консультування, зокрема онлайн-сервіси, утворені адвокатськими спільнотами та окремі консультативні проекти.

Разом з тим у статті зроблено висновок про відсутність термінологічної єдності щодо сучасної цифрової інфраструктури, яка пропонує певні юридичні рішення. Окрім того, не завжди проводиться усвідомлене розмежування наукової та бізнес інфраструктури, хоча вони потребують різного підходу, зокрема у контексті підтримки їх розвитку. Невизначеність типу даних інфраструктурних утворень призводить до різної самоідентифікації таких сервісів, відсутності комплексного бачення їх актуального стану та потенціалу розвитку, а також ускладнення формування комплексної державної політики, зокрема щодо вимог обігу та захисту персональних даних у цифрових сервісах. Окреслення уніфікованого розуміння місця та сутності таких інформаційно-консультативних правових платформ могла принести правової визначеності та доктринального розуміння. У свою чергу, це має стимулювати підвищення національного потенціалу з розробки перспективних юридичних технологій у цифровій сфері.

Одним з проектів, що здійснює інформаційне забезпечення інноваційних суб'єктів, дослідників та звичайних громадян, є інформаційно-комунікаційна платформа Smart Law Innovation, розроблена Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України. Хоча платформа ще перебуває на стадії розвитку, аналіз конку-

рентних пропозицій дозволяє побачити ряд переваг перед цієї розробки. Так, хоча LIGA360 пропонує доволі потужну інформаційну підтримку, SLI надає послуги безкоштовно та орієнтована на індивідуальне спілкування й консультування клієнтів. На відміну від Дія.Бізнес, що надає широку інформаційну базу щодо підтримки малого та середнього бізнесу, SLI пропонує авторську аналітику та інформаційно-наукове забезпечення. Окрім того, хоча Дія.Бізнес й містить розділ індивідуальних консультацій, SLI прагне забезпечити більш тісний та періодичний зв'язок. Сервіс B2B Consult здатен забезпечити оперативне консультування, однак він діє на оплатній основі та не включає інше інформаційне забезпечен-

ня та наукову аналітику, що надається платформою SLI. Що стосується Платформи прав людини, яка може запропонувати тісну підтримку чи навіть судову допомогу журналістам, то її сфера діяльності є більш вузькою, у той час як SLI не обмежується питанням свободи слова та прав людини. WikiLegalAid надає масштабну базу з готовими правовими консультаціями, однак у питанні індивідуальних консультацій пропонує звертатися до державних центрів безоплатної правової допомоги. У той же час інформаційне забезпечення SLI не обмежується виключно консультаціями, а самі консультації надаються у більш тісному контакті та уникають формальних відповідей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безугла К. О. Інформаційно-комунікаційні технології як фактор інноваційного розвитку економіки. *Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем*: збірник наукових праць. 2013. Вип. 18. С. 42–55. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/83554/03-Bezugla.pdf?sequence=1>.
2. Коритін Д. С. Узгодження засобів підтримки малого підприємництва: правовий аспект. *Право та інноваційне суспільство*. 2019. № 1 (12). С. 55–61. URL: <https://apir.org.ua/index.php/lais/article/view/korytin12>.
3. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Маслянюк, П. П., Лісов, П. М. Інформаційно-комунікаційні системи та технології обробки інформаційних ресурсів. *Вісник КВЕІТУ «Нові технології»*. 2007. №1-2. С. 15–16. URL: https://lissov.net/files/publications/KPI/Maslyanko_Lissov_IRProcessing.pdf.
5. Веб-сайт Catalyst Law – Legal Advice for Small Businesses. URL: <https://www.catalystlaw.co.uk/business-legal-advice.html/>.
6. Dec P., Masiukiewicz P. The Support System for Small and Medium Business: Case of Poland. *Research in World Economy*. 2014. Vol. 5, No. 2. pp. 150–158. <http://dx.doi.org/10.5430/rwe.v5n2p150>.
7. About EEN. Enterprise Europe Network website. URL: <https://een.ec.europa.eu/about-enterprise-europe-network>.
8. Local contact points in Poland. Enterprise Europe Network website URL: <https://een.ec.europa.eu/local-contact-points/pl>.
9. Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego. URL: <https://pfr.pl/oferta/>.
10. Мережа Центрів інформаційної підтримки бізнесу. URL: <https://bisc.org.ua/about/>.
11. Глібок С. В., Мамаєв І. О. Правове забезпечення підтримки малих та середніх підприємств у військовий період. *Господарська діяльність в особливий правовий період*: міжнародна науково-практична конференція (м. Велико-Тирново, м. Харків 30 березня 2022 р.). Велико-Тирново, Болгарія, Вид-во: ACCESS PRESS, 2022. С. 57–65. URL: <https://ndipzir.org.ua/gospodarska-diyalnist-v-osoblivij-pravovij-period>.
12. LIGA360 веб-сайт. URL: <https://liga360.ligazakon.net/#liga360>.
13. Довідково-інформаційна платформа правових консультацій WikiLegalAid. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0.
14. Онлайн сервіс B2B Consult. URL: <https://b2bconsult.ua/about>.
15. Платформа Прав Людини. URL: <https://www.ppl.org.ua/>.
16. Інформаційно-комунікаційна платформа Smart Law Innovation. URL: <https://smartlawin.ndipzir.org.ua/>.
17. Коритін Д. С. Особливості фінансової державної підтримки малого та середнього підприємництва в Україні у сучасних умовах. *Право та інновації*. 2021. №4(36). С. 135–141. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-4\(36\)-20](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-4(36)-20).

REFERENCES

1. Bezuhla, K. O. (2013). Information and communication technologies as a factor of innovative economic development. *Ekonomiko-matematychne modeliuвання sotsialno-ekonomichnykh system: zbirnyk naukovykh prats*, Issue 18,

- 42–55. Retrieved from: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/83554/03-Bezugla.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
2. Korytin, D. S. (2019). Coordination of Small Business Support: Legal Aspect. *Law and innovation society*, 1 (12), 55–61. Retrieved from: <https://apir.org.ua/index.php/lais/article/view/korytin12> [in Ukrainian].
 3. Law of Ukraine on Information, No. 2657-XII (1992, October 2). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
 4. Maslianko, P. P. & Lissov, P. M. (2007). Information and communication systems and technologies for information resource processing. *Visnyk KUEITU «Novi tekhnologii»*, No. 1-2, 15–16. Retrieved from: https://lissov.net/files/publications/KPI/Maslyanko_Lissov_IRProcessing.pdf [in Ukrainian].
 5. Catalyst Law website – Legal Advice for Small Businesses. Retrieved from: <https://www.catalystlaw.co.uk/business-legal-advice.html/>
 6. Dec P. & Masiukiewicz P. (2014). The Support System for Small and Medium Business: Case of Poland. *Research in World Economy*, Vol. 5, No. 2. 150–158. <http://dx.doi.org/10.5430/rwe.v5n2p150>
 7. About EEN. Enterprise Europe Network website. Retrieved from: <https://een.ec.europa.eu/about-enterprise-europe-network>
 8. Local contact points in Poland. Enterprise Europe Network website. Retrieved from: <https://een.ec.europa.eu/local-contact-points/pl>
 9. Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego. Retrieved from: <https://pfr.pl/oferta/> [in Polish].
 10. Network of Business Information Support Centers. Retrieved from: <https://bisc.org.ua/about/> [in Ukrainian].
 11. Hlibko S. V. & Mamaiev I. O. (2022). Legal support for small and medium -sized enterprises in the military period. *Hospodarska diialnist v osoblyvyi pravovyi period: mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia* (pp. 57–65). Velyko-Tyrnovo: ACCESS PRESS. Retrieved from: <https://ndipzir.org.ua/gospodarska-diyalnist-v-osoblivij-pravovij-period> [in Ukrainian].
 12. LIGA360 website. URL: <https://liga360.ligazakon.net/#liga360> [in Ukrainian].
 13. Reference and Information Platform of Legal Consultation WikiLegalAid. Retrieved from: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0 [in Ukrainian].
 14. Online service B2B Consult. Retrieved from: <https://b2bconsult.ua/about> [in Ukrainian].
 15. Human Rights Platform. Retrieved from: <https://www.ppl.org.ua/> [in Ukrainian].
 16. Infocommunication platform Smart Law Innovation. Retrieved from: <https://smartlawin.ndipzir.org.ua/> [in Ukrainian].
 17. Korytin, D. S. (2021). Features of financial state support for small and medium -sized enterprises in Ukraine in modern conditions. *Law and innovation*, 4(36), 135–141. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-4\(36\)-20](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-4(36)-20) [in Ukrainian].

HLIBKO SERHII

PhD in Law, Associate Professor, Head of the Scientific and Research Institute
of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

MAMAIEV ILLIA

Research Assistant of Scientific and Research Institute of Providing
Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

REVIEW AND COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF SERVICES THAT CONTRIBUTE TO INFORMATION PROVISION OF INNOVATIVE ACTIVITY

Problem setting. The concept of post -industrial society implies that the economy of modern states should prevail in the innovation sector with high -yielding industry, knowledge industry and high proportion in GDP of high -tech and innovative services. In this approach, information is considered by a separate full -fledged resource, which not only does not infer the traditional material resources, but may also be more important. The development of the economy in the realities of post -industrial society requires the creation of favorable conditions for the activity of competitive innovative

enterprises, many of which begin as startups and SMEs. At the same time, such enterprises require significant individual information support and support. In order to understand what support can be calculated by representatives of the domestic innovation sphere, it is advisable to inspect and compare the services that contribute to their information support. One of the varieties of such services is information and communication platforms.

Analysis of resent researches and publications. The roles of startups, SMEs and innovative infrastructure in modern society are devoted to many works of employees of the Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development, in S. V. Hlibko, D. S. Korytin, I. V. Podrez-Riapolova, M. H. Khaustova et al. Among the domestic scientists involved in the issues of information and communication technologies and systems, it is possible to distinguish K. O. Bezuhla, P. M. Lissov, P. P. Maslianko.

Purpose of the research is to carry out inspection and comparison of services that contribute to information support (with emphasis A of information and communication platforms), in order to cover the support of startups, SMEs and other persons who directly and indirectly contribute to the development of the domestic competitive economy.

Article's main body. Scientific work examines and compare services that contribute to information provision of innovation (business activity of innovative subjects). Special emphasis is placed on information and communication platforms, in particular on the development of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development – Smart Law Innovation platform (SLI). The definition and classification of infocommunication systems, which allows you to outline the essence of Smart Law Innovation, is given.

The article pays attention to the importance of information for building a modern competitive economy in the post-industrial world. While innovative activity is a prerequisite for the described development, information support is an important condition for the activity of innovative entities. The article emphasizes the importance of information support (information and counseling) of startups and SMEs, which bring a significant share to the innovative development of successful countries, but require special support for launching, developing and avoiding risk.

Enterprise Europe Network and its regional centers (on the example of the Polish Center Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego) are explored to analyze the EU's positive experience in the field of business. Services provided by the domestic network of business support centers, formed for the financing of the European Union under the EU4Business initiative during 2016-2020, are paying attention to a positive trend to the formation of online online communities providing online services. Services offered by platforms are performed. Attention is paid to powerful positive experiences and powerful sides that can offer outlined services. The final part of the article is devoted to the inspection of the information and communication platform of the Smart Law Innovation and its comparison with the existing concrete proposals outlined above.

Conclusions and prospects for the development. The development of innovative enterprises is a prerequisite for building a competitive economy in the post-industrial world. At the same time, information support is an important condition for launching, developing and avoiding risks. The importance of timely information and counseling is especially noticeable for startups and SMEs, which bring a significant share in the innovative development of successful countries. Proper use of electronic technologies and the development of infrastructure capable of assisting innovative entities can significantly contribute to Ukraine's economic reconstruction. Further analysis of the EU's positive experience, including Enterprise Europe Network, can be used to increase favorable business conditions in Ukraine. In addition to state support, the article draws attention to private projects that provide information support and counseling, including online services, formed by lawyers and individual consulting projects. One of the projects that provides information support for innovative subjects, researchers and ordinary citizens is the Smart Law Innovation Information and Communication Platform, developed by the Research Institute of Legal Support of Innovative Development of the National Academy of Sciences of Ukraine. Although the platform is still under development, the analysis of competitive proposals allows you to see a number of advantages over this development.

Keywords: information support, information platforms, infocommunication systems, counseling, database, innovative infrastructure.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Глібко С. В., Мамаєв І. О. Огляд та порівняльна характеристика сервісів, що сприяють інформаційному забезпеченню інноваційної діяльності. *Право та інновації*. 2023. № 2 (42). С. 45–54.